

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
045 233 6356, 040 515 4557
pirkanmaa@sl.fi

4.10.2019

Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys ry
Pekka Heikura
pekka.j.heikura@gmail.com

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna
vaihde: 029 5648100
hameenlinna.hao@oikeus.fi

ASIA: Valitus koskien Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) 4.9.2019 tekemää päätöstä jatkaa Dragon Mining Oy:n malminetsintäluvan ”Sarvisuo 1-2” voimassaoloa; lupatunnus ML2013:0006. Kohde (41,1 ha) sijaitsee Oriveden kaupungissa.

Allekirjoittaneet Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry. ja Oriveden Seudun luonnonsuojeluyhdistys ry. tekevät valituksen asiakohdassa mainitusta Turvallisuus- ja kemikaaliviraston (Tukes) päätöksestä ja esittävät asiassa kunnioittavasti seuraavan.

VAATIMUKSET:

1. Tukesin Dragon Mining Oy:lle myöntämä malminetsintäluva on kumottava.
2. Yritys tulee asettaa toimenpidekieltoon luvassa mainitun malminetsintän osalta valituksen hallinto-oikeuskäsittelyn ajaksi.

PERUSTELUT:

1. Dragon Mining Oy:n malminetsintäluva tulee kumota, sillä yrityksen toiminta ei täytä kaivoslain (621/2011) 46 § vaatimuksia ja rikkoo ympäristölainsäädäntöä. Yhtiö on osoittanut toiminnassaan räikeää piittaamattomuutta, rikkonut tietoisesti ympäristöluvan vaatimuksia ja syyllistynyt törkeään ympäristön turmelemiseen.

Kaivoslain 46 § mukaan luvan myöntämisen esteitä ovat kaivoslain velvoitteiden laiminlyöminen ja edellytyksien puute etsintätyölle:

*”8) jos on painavia perusteita epäillä, että haetun alueen laajuuden johdosta taikka hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmenneistä muista syistä hakijalla ei ole edellytyksiä tai ilmeisesti tarkoitustakaan ryhtyä luvan mukaiseen toimintaan, taikka **hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt tähän lakiin perustuvia velvollisuuksia; laiminlyöntien olennaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon erityisesti laiminlyöntien suunnitelmallisuus, niiden kesto ja toistuvuus sekä laiminlyönneistä aiheutuneiden vahinkojen määrä.**”*

Hakija on aiemmassa toiminnassaan laiminlyönyt velvollisuuksiaan suunnitelmallisesti, pitkäaikaisesti ja toistuvasti, aiheuttaen merkittävää vahinkoa ja ympäristön pilaantumista.

Tukesilla on ollut päätöstä tehdessä tiedossaan yhtiön Oriveden kaivoksen laiminlyönnit, jotka on tuotu esiin mm. lupahakemuksia koskevissa mielipiteissä, muistutuksissa ja lausunnoissa. Vastoin Tukesin väittämää, kaivoslain 46 § 1 momentin 8 kohdan nojalla malminetsintälupaa ei tule myöntää, vaikka säädetyt edellytykset täyttyisivät eikä luvan myöntämiselle olisi kaivoslaissa säädettyä estettä, jos on painavia perusteita epäillä, että hakijalla ei ole edellytyksiä tai hakija on aikaisemmin olennaisesti laiminlyönyt kaivoslakiin perustuvia velvollisuuksia.

Kuten Tukes on lupapäätöksessään kirjannut, kaivoslaki velvoittaa hakijaa myös muun Suomen lainsäädännön noudattamiseen (Liite 1, s. 8. Tiedoksi luvan haltijalle/Kaivoslain suhde muuhun lainsäädäntöön).

Kaivoslain 18 §:ssä säädetään kaivosluvan haltijan velvollisuuksista yleisten etujen suhteen:
”Kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että:

- 1) kaivostoiminnasta ei aiheudu haittaa ihmisten terveydelle tai vaaraa yleiselle turvallisuudelle;*
- 2) kaivostoiminnasta ei aiheudu huomattavaa haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle eikä kaivostoiminnan kokonaiskustannukset huomioon ottaen kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta;”**

Yhtiön kaivostoiminnasta on aiheutunut huomattavaa haittaa ja yleisiä etuja on loukattu merkittäväällä tavalla. Seuraavien kohtien perusteella on toiminnasta aiheutunut terveystorjuntariskiä ja vaaraa yleiselle turvallisuudelle.

1.1. Kaivoksen ympäristölupaa ei ole jatkettu ympäristön pilaamisesta johtuen

Yhtiö on pilannut kaksi kaivoksen alapuoliseen vesistöön kuuluvaa järveä Harjunvuori-Viitapohjan Natura-alueella (FI0334003). Ala-Jalkajärvi ja Peräjärvi ovat suolakerrostuneet Talvivaaran lähijärvien tavoin. Vesissä on erittäin korkeita suola-, sinkki- ja alumiinipitoisuuksia, ja useiden aineiden pitoisuudet ovat ylittäneet lailliset ympäristölaatumormit.

Yhtiö on hakenut ympäristöluvan jatkamista, mutta se on hylätty Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa (212/2015/1), Vaasan hallinto-oikeudessa (12.6.2018, nro 18/0148/2) ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa (2675/2019). Ympäristölupa hylättiin Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksellä 9.12.2015 (nro 212/2015/1), sillä yhtiön toiminta on aiheuttanut ympäristönsuojelulain (86/2000) 42 §:ssä tarkoitettua vesistön pilaantumista. Lisäksi toiminta mahdollisesti heikentää merkittävästi Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojeluarvoja, mikä kielletään luonnonsuojelulain (1096/1996) 66 §:ssä. Yhtiön valitus päätöksestä hylättiin KHO:ssa 6.6.2019. Yhtiön on esitettävä sulkemissuunnitelma 6 kuukauden kuluessa KHO:n päätöksestä. (kts. liite 2.)

Yhtiö rikkoo myös kaivoslain velvoitteita tavalla, joka estää malminetsintäluvan jatkamisen. KHO on hylätessään ympäristöluvan tosiasiallisesti todennut yhtiön kelvottomaksi harjoittamaan kaivostoimintaa alueella.

1.2. Yhtiö sopimaton jatkamaan toimintaa, koska se on harjoittanut laitonta kaatopaikkatoimintaa Oriveden kaivoksen alueella

Lehtitietojen ja Pirkanmaan ELY-keskuksen lausuntojen perusteella laittoman kaatopaikan selvitykset jatkuvat. Poliisi tutkii vuodesta 2016 asti jatkunutta toimintaa törkeänä ympäristön turmelemisena. Malminetsintälupaa ei voida myöntää vakavimmasta mahdollisesta ympäristörikkoksesta epäillylle.

Ely-keskus on kehoittanut 2.4.2019 (Liite 3):

”Kehotus, lupamääräysten vastaisen kaatopaikan siivoaminen kaivoksesta tasojen -66 ja -85 välisestä louhoskuilusta, Oriveden kaivos, Orivesi

ELY-keskus katsoo, että lähtökohtaisesti kaivokseen laittomasti sijoitettu jäte on poistettava kaivoksesta ja toimitettava asianmukaiseen vastaanottoaikaan. Jatkotoimenpiteitä on suunniteltava ensisijaisesti siten, että jätteet poistetaan kaivoksesta.”

1.3. Yhtiön toiminta on rikkonut ja rikkoo ympäristölupia ja laillisia normeja kaikilla sen toimipaikoilla Suomessa

Yhtiön toimesta on kaadettu Valkeakoskella noin viisi hehtaaria KHO:n rauhoitetun ja erittäin uhanalaisen (EN) kirjopapurikkoperhosen suoja-alueeksi määrittämää metsää. Kirjopapurikko (*Lopinga achine*) kuuluu myös EU:n luontodirektiivin IV-liitteen lajeihin. Yhtiön vesistö päästöissä esiintyy jatkuvasti laillisia ympäristölaatu normeja ylittäviä haitta-ainepitoisuuksia, esimerkiksi nikkeliä Sastamalan rikastamolla ja kadmiumia Orivedellä. Yhtiön vesistö päästöissä on kohtuuttomasti arseenia ja uraania Jokisivun kaivoksella, vaikka kaivoksen ympäristöluvan mukaan päästöt eivät saa poiketa luonnollista pitoisuuksista. Yhtiön Sastamalan rikastamolta leviää toistuvasti terveydelle vaarallista pienhiukkaspölyä.

1.4. Asiassa on tapahtunut kuulemis- ja kuulutusvirheitä

Asiassa ei ole esitetty selvitystä Dragon Mining Oy:n kaivoslain vastaisesta toiminnasta. Kaivoslain ja valtioneuvoston asetus kaivostoiminnasta -mukaisia selvityksiä ei ole esitetty lupakäsittelyssä lainkaan, tai riittävällä tarkkuudella. Selvitykset malminetsinnän ympäristövaikutuksista ovat puutteelliset, eikä alueen luontoarvoja ei ole selvitetty riittävällä tarkkuudella (lupapäätöksen kohta 9, liite 1).

1.5. Lupamääräykset ovat puutteelliset

Tukesin lupapäätöksen kohta 11, liite 1. Esimerkiksi TUKESin asettama vakuussumma on vain 2000 euroa. Pelkästään kairauskoneiden mahdolliset öljyvahingot ovat helposti merkittävästi suurempia.

1.6. Oriveden kaupunki ei puolla malminetsintäluvan jatkamista

Oriveden kaupunki ei puolla luvan jatkamista, vaan pitää KHO:n kaivoksen ympäristölupaan liittyvää hylkäävää päätöstä (liite 2) ja kaivoksen sulkemismääräystä malminetsinnän esteenä. Oriveden kaupungin lausunto lupapäätöksen (liite 1) liitteenä, s. 5.

2. Yhtiö on asetettava toimenpidekieltoon. Malminetsintää ei tule harjoittaa asian käsittelyn aikana.

Tukesin tehtävänä on valvoa yleisiä ja yksityisiä etuja kaivos- ja malminetsintätoiminnan suhteen. Tukes ei kuitenkaan ole selvittänyt kattavasti riippumattomalla ja pätevällä taholla Dragon Mining Oy:n toiminnasta aiheutuneita haittoja ja ympäristön pilaantumista.

Valituksen täydentäminen

Täydennämme valituksen perusteluita ja liitteitä myöhemmin sekä teemme vastaselityksen, kun Tukes on antanut oman vastineensa.

Tampereella 4.10.2019

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry.

Heikki Toivonen
puheenjohtaja

Marjo Niemenmaa
järjestösihteeri

Oriveden seudun luonnonsuojeluyhdistys ry

Pekka Heikura
puheenjohtaja

Seppo Leinonen
taloudenhoitaja

Liite 1. Tukesin lupapäätös, jota valitus koskee.

Liite 2. KHO:n hylkäävä päätös yhtiön ympäristölupaa koskien (Muu päätös 2675_2019) .

Liite 3. ELY-keskuksen kehoitus lupamääräysten vastaisen kaatopaikan siivoamisesta kaivoskuilusta.